

Kraków The Host City: Historie - Odcinek 20 pt.: Działacze turystyczni

2022-08-11

Proces przemian społeczno-gospodarczych kształtujących się w Europie, stworzył korzystne warunki dla rozwoju turystyki na ziemiach polskich. Jednak bez działalności człowieka te przeobrażenia były niepełne. Należy wspomnieć o aktywności Stanisława Staszica, Juliana Ursyna Niemcewicza, którzy to wprowadzili do turystyki polskiej elementy poznawcze i patriotyczne, kultywowane do dzisiaj. Popularyzatorem piękna gór byli Tytus Chałubiński i Wincenty Pol.

Znanym krajoznawcą był Mieczysław Orłowicz. Można zatem zadać pytanie, którzy działacze turystyczni byli związani z Krakowem czy Małopolską? W tym odcinku postaramy się przybliżyć Państwu kilka wybranych postaci, gdyż nie sposób wymienić ich wszystkich, choć każdy z nich swoją działalnością na to zasługuje.

Związany z Krakowem był działacz na rzecz turystyki i narciarstwa, prawnik i wspinacz **Roman Kordys (1886-1934)**, który znany jest także z różnorodnej działalności pisarskiej np.: w „Taterniku” czy „Pamiętniku Towarzystwa Tatrzańskiego”. Opublikował zarówno liczne fachowe opisy dróg wspinaczkowych, wspomnienia z Tatr, jak i prace o historii, teorii i ideologii taternictwa czy narciarstwa i poruszał problemy związane z kulturą fizyczną. Podobną tematykę poruszał w roczniku „Wierchy” były Rektor Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie **Walery Goetel (1889-1972)** - polski geolog, ekolog i paleontolog, profesor, działacz społeczny. Jego bratem był pisarz Ferdynand Goetl. Interesującą ciekawostką z biografii Profesora Goetla jest, fakt, że był twórcą nowej gałęzi nauki - sozologii, która łączy w sobie problematykę ochrony przyrody z racjonalnym użytkowaniem jej zasobów. Poświęcał czas głównie zagadnieniom turystyki górskiej i ogólnie gór. Był współtwórcą przygranicznych parków narodowych - Tatrzańskiego, Pienińskiego oraz Babiogórskiego. Od 1903 roku był członkiem Towarzystwa Tatrzańskiego i działał w Sekcji Turystycznej, Komisji do Robót w Tatrach, Komisji Przewodniczej (w latach 1934-1935), a od 1913 roku w Sekcji Ochrony Tatr oraz Klubie Wysokogórskim. Od 1918 roku był członkiem Zarządu Głównego PTT, wiceprzewodniczący (1919-1936 oraz 1947-1950) oraz prezes (1935-1947) tej organizacji. Po połączeniu PTT i PTK w Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w latach 1950-1972 pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Turystyki Górskiej Zarządu Głównego PTTK. Na przełomie lat 20. i 30. XX wieku był prezesem AZS Kraków.

Szczególną aktywność wykazywał na polu krajoznawstwa, opieki nad zabytkami i fotografii krajoznawczej **Wiktor Medwecki (1893-1992)**, który był prawnikiem i działaczem turystycznym. Wspierał społeczny ruch na rzecz ochrony zabytków, organizował sympozja i zbiórki środków finansowych na ten cel. Uczestniczył w pracach nad utworzeniem Muzeum Regionalnego PTTK w Ojcowie. Był sekretarzem Wojewódzkiej Komisji Opieki nad Zabytkami w Krakowie, uczył na kursach dla przewodników górskich i działaczy ruchu turystycznego, był autorem kilku opracowań szkoleniowych w zakresie krajoznawstwa. Również pochodzącym z Krakowa był etnograf i geograf **Marian Gotkiewicz (1901-1972)**. Najbardziej znane są jego badania etnograficzne górali czadeckich (zamieszkujących region Kysucy na Słowacji) oraz działania społeczne na Spiszu i Orawie. Organizował liczne wycieczki dla nauczycieli szkolnych, prowadząc je w sposób poglądowy i przekazywał swoje, bogate metodyczne doświadczenia w tym zakresie. Wiele tras wycieczkowych dokładnie opracował i opublikował w *Geografii w Szkole*. Był autorem podręcznika pt. *Nauczanie geografii w szkole podstawowej*. Wspólnie z prof. Władysławem Szaferem napisał pracę pt. *Ojcowski Park Narodowy*, w której ukazuje wartości przyrodnicze i turystyczne tego obszaru

Również mocno związany z Krakowem był **Władysław Krygowski (1906-1998)** - prawnik, działacz polskich organizacji turystycznych, publicysta, znawca polskich Karpat, autor przewodników górskich i książek poświęconych górcom, jeden z najbardziej zasłużonych dla rozwoju polskiej turystyki górskiej i kształtowania jej etosu. Natomiast ochroną przyrody w Tatrach zajmowała się także krakowianka **Maria Irena Mileska (1908-1988), która była** geografem, działała na rzecz harcerstwa i turystyki. Była członkiem Polskiego Towarzystwa Geograficznego i to z jej inicjatywy zaczął ukazywać się ponownie magazyn geograficzny „Poznaj świat”, z redakcją którego podjęła wieloletnią współpracę. Podjęła również pracę w Komisji Krajoznawczej Zarządu Głównego PTTK, a następnie przewodniczyła tej komisji przez trzy kadencje.

Związany z Wieliczką był **Władysław Midowicz (1907-1993)**, gdzie osiadł pod koniec swojego życia. Był geografem i meteorologiem, działacz turystycznym i krajoznawczym. W 1927 roku został członkiem Oddziału Krakowskiego PTT i jeszcze w tym samym roku objął funkcję bibliotekarza Biblioteki Górskiej Towarzystwa w Krakowie, którą pełnił do roku 1930. Reaktywował Koło Akademickie przy Oddziale Krakowskim PTT, które przekształciło się w pierwszy Akademicki Oddział PTT, z Midowiczem jako prezesem. Publikował nowele, opowiadania oraz artykuły naukowe i krajoznawcze. Między innymi w 1928 roku na łamach „Ochrony Przyrody” przedstawił projekt utworzenia parku narodowego na Babiej Górze. W 1930 roku opublikował wydaną przez Oddział Babiogórski PTT monografię turystyczną Babiej Góry. Z Krakowa wywodził się **Zbigniew Kulczycki (1916-1982)**, który był autorem *Zarysu historii turystyki* wydanej w 1969 roku. Był historykiem, a szerzej dał się poznać jako inicjator rozpoczęcia polskich badań nad przeszłością ziemi kłodzkiej, której celem była integracja nowej ludności z nowym miejscem zamieszkania, jaką była Kłodzyczyna.

Związany z Kalwarią Zebrzydowską i Wadowicami był **Aleksy Siemionow (1913-1998)**, nauczyciel szkół średnich, krajoznawca i publicysta. Wieloletni działacz PTTK, autor publikacji popularyzatorskich o Ziemi Wadowickiej, Tatrach i Beskidach. Był współautorem *Małej Encyklopedii Babiogórskiej*. Publikował artykuły na łamach: „Wierchów”, „Prac Babiogórskich” i „Ziemi”.

Inicjatorem akcji popularyzujących turystykę „Nie siedź w domu, idź na wycieczkę”, która świętuje 50. Jubileusz, był **Julian Zinkow (1931-2019)** - dziennikarz, krajoznawca, autor publikacji krajoznawczych poświęconych głównie okolicom Krakowa, w tym kilkudziesięciu popularnych przewodników turystycznych np.: *Krakowskie podania, legendy i zwyczaje: fikcja, mity, historia, Dolinki podkrakowskie, Wycieczki koleją w okolice Krakowa: przewodnik turystyczny* czy *Tyniec i Wzgórza Tynieckie: informator turystyczny* Kraków. Warto wspomnieć, że założycielem i pierwszym naczelnikiem Grupy Bieszczadzkiej GOPR (powołanej w 1961 roku) był **Karol Dziuban (1921-1974)** także związany z Krakowem. Osobą, o której chcemy jeszcze wspomnieć jest **Barbara Guzik (1939-2022)**. Aktywnie działała w Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym oraz pełniła funkcję wiceprezesa Oddziału Krakowskiego PTTK, a w latach 1975-1986 była Wiceprezydentem Krakowa ds. Kultury. Szczególnie dbała o rozwój działalności turystycznej i krajoznawczej na rzecz dzieci i młodzieży. Drugą znaną krakowianką i jednocześnie działaczką turystyczną była **Grażyna Leja (1954-2021)**, która od 2002 do 2010 roku pełniła funkcję pełnomocnika prezydenta Krakowa Jacka Majchrowskiego ds. turystyki, przez długi czas odpowiadała także za sprawy kultury. Była również podsekretarzem stanu w ówczesnym Ministerstwie Sportu i Turystyki. Przez wiele lat była związana z działalnością w usługach turystycznych m.in. w krakowskim oddziale Orbisu jako kierownik

**Magiczny
Kraków**

działu zagranicznej turystyki wyjazdowej. Była także przewodniczącą Komisji Rewizyjnej Krakowskiej Izby Turystyki. W 2003 roku otrzymała Złoty Krzyż Zasługi.

Turystyka funkcjonuje dzięki działalności wielu aktywnych ludzi przede wszystkim dla drugiego człowieka, o czym należy pamiętać. Ten odcinek był ostatnim naszego cyklu **Kraków The Host City: Historie**, dziękujemy za wspólną podróż w czasie i szukanie ciekawostek turystycznych związanych z Krakowem! Już teraz zapraszamy Państwa na nowy cykl – prosimy o czujność i śledzenie naszego profilu.

Autor: Katarzyna Janik